

Các đánh giá th⊂ng th⊂ hi⊂n Trung Qu⊂c là đ⊂i tác kinh t⊂ quan tr⊂ng nh⊂t đ⊂i v⊂i các n⊂c ⊂ng Nam Á. Nh⊂ng theo quan đ⊂m c⊂a tác gi⊂, th⊂c ch⊂t l⊂i hoàn toàn không ph⊂i v⊂y.

N⊂m 2005, Ch⊂ t⊂ch Trung Qu⊂c Giang Tr⊂ch Dân đ⊂a ra lu⊂n thuy⊂t c⊂a ông v⊂ s⊂ tr⊂i d⊂y l⊂ch s⊂ và t⊂ng lai c⊂a ⊂ng C⊂ng s⊂n Trung Qu⊂c, g⊂i đó là thuy⊂t Ba đ⊂i di⊂n. T⊂i h⊂i ngh⊂ c⊂p cao c⊂a Hi⊂p h⊂i các qu⊂c gia ⊂ng Nam Á (ASEAN) m⊂i đây nh⊂t t⊂i Kuala Lumpur, theo kh⊂u hi⊂u g⊂m 3 ph⊂n “ng⊂i dân c⊂a chúng ta, c⊂ng đ⊂ng c⊂a chúng ta, t⊂m nhìn c⊂a chúng ta”, các nhà lãnh đ⊂o c⊂a 10 n⊂c thành viên đã hoan nghênh s⊂ hình thành c⊂a C⊂ng đ⊂ng ASEAN đ⊂a trên 3 tr⊂ c⊂t: c⊂ng đ⊂ng kinh t⊂ ASEAN, c⊂ng đ⊂ng chính tr⊂-an ninh ASEAN và c⊂ng đ⊂ng xã h⊂i-v⊂n hóa ASEAN.

Cùng v⊗i vi⊗c Trung Qu⊗c-ASEAN đón nh⊗n “c⊗ xe tam mã” này, tác gi⊗ mu⊗n v⊗ch tr⊗n 3 s⊗ ng⊗ nh⊗n ⊗ kh⊗p n⊗i v⊗ các m⊗i quan h⊗ kinh t⊗ hi⊗n t⊗i c⊗a Trung Qu⊗c-ASEAN. Th⊗ nh⊗t là s⊗c ⊗nh h⊗⊗ng kinh t⊗ c⊗a Trung Qu⊗c ⊗ ⊗⊗ng Nam Á. Th⊗ hai là s⊗ đánh đ⊗ng ASEAN (m⊗t t⊗ ch⊗c liên chính ph⊗ l⊗ng l⊗o) v⊗i ⊗⊗ng Nam Á (m⊗t khu v⊗c g⊗m 10 nhà n⊗⊗c đ⊗a s⊗c t⊗c). Th⊗ ba là b⊗n ch⊗t c⊗a cu⊗c c⊗nh tranh M⊗-Trung liên quan đ⊗n các th⊗a thu⊗n th⊗⊗ng m⊗i khu v⊗c. M⊗i m⊗t đi⊗u trong 3 “s⊗ ng⊗ nh⊗n” này đ⊗ng ri⊗ng s⊗ khi⊗n chúng ta khó có kh⊗ n⊗ng hi⊗u đ⊗⊗c nh⊗ng đ⊗⊗ng h⊗⊗ng hi⊗n t⊗i và trong t⊗⊗ng lai c⊗a m⊗i quan h⊗ kinh t⊗ Trung Qu⊗c-ASEAN. Tuy nhi⊗n, chúng th⊗⊗ng xu⊗t hi⊗n nh⊗ là l⊗ ph⊗i thông th⊗⊗ng, trong khi trên th⊗c t⊗ chúng không là l⊗ ph⊗i mà c⊗ng ch⊗ng thông th⊗⊗ng.

⊗u th⊗ c⊗a Trung Qu⊗c

D⊗a trên toàn b⊗ s⊗ li⊗u th⊗ng kê th⊗⊗ng m⊗i, Trung Qu⊗c th⊗⊗ng đ⊗⊗c th⊗ hi⊗n là đ⊗i tác kinh t⊗ quan tr⊗ng nh⊗t đ⊗i v⊗i t⊗t c⊗ các n⊗⊗c ⊗⊗ng Nam Á. Trái l⊗i, M⊗ và Nh⊗t B⊗n th⊗⊗ng đ⊗⊗c th⊗ hi⊗n là đang nhanh chóng suy gi⊗m s⊗c ⊗nh h⊗⊗ng, trong khi đ⊗ Liên minh châu Âu, Hàn Qu⊗c và ⊗ài Loan hi⊗m khi đ⊗⊗c đ⊗ c⊗p đ⊗n. Trung Qu⊗c là đ⊗i tác th⊗⊗ng m⊗i l⊗n nh⊗t đ⊗i v⊗i các n⊗n kinh t⊗ ⊗⊗ng Nam Á v⊗i t⊗ cách là m⊗t nhóm và đ⊗i v⊗i m⊗i n⊗⊗c, ngo⊗i tr⊗ Brunei. ⊗u th⊗ c⊗a Trung Qu⊗c khi đ⊗ c⊗p đ⊗n hàng hóa nh⊗p kh⊗u th⊗m chí còn l⊗n h⊗n. Theo toàn b⊗ s⊗ li⊗u th⊗ng kê th⊗⊗ng m⊗i ASEAN, n⊗m 2014, Trung Qu⊗c chi⊗m nhi⊗u h⊗n 1 trong m⊗i 5 USD hàng nh⊗p kh⊗u vào ⊗⊗ng Nam Á. EU v⊗i 28 n⊗⊗c thành vi⊗n chi⊗m 1 trong m⊗i 8 USD và Nh⊗t B⊗n là 1 trong m⊗i 10 USD.

Nh⊘ng c⊘ 2 v⊘n đ⊘ v⊘i vi⊘c s⊘ d⊘ng thi⊘u th⊘n tr⊘ng t⊘p h⊘p s⊘ li⊘u th⊘ng k⊘ th⊘ng m⊘i s⊘n c⊘ làm th⊘c đ⊘ cho s⊘c ⊘nh h⊘ng kinh t⊘ t⊘ng đ⊘i và là h⊘ qu⊘ cho quy⊘n tôn tr⊘ng ngo⊘i giao. Th⊘ nh⊘t là v⊘n đ⊘ v⊘ chi⊘u s⊘u. ⊘⊘i v⊘i 6 n⊘n kinh t⊘ l⊘n nh⊘t ⊘ng Nam Á – Indonesia, Thái Lan, Malaysia, Singapore, Philippines và Vi⊘t Nam t⊘ng ⊘ng (c⊘ng đ⊘c bi⊘t đ⊘n là SEA-6) – m⊘t ph⊘n đ⊘ng k⊘ c⊘ hàng xu⊘t kh⊘u đ⊘n l⊘n nh⊘p kh⊘u t⊘ Trung Qu⊘c là k⊘t qu⊘ c⊘a vi⊘c đ⊘t các k⊘t n⊘i d⊘y chuy⊘n s⊘n xu⊘t khu v⊘c và toàn c⊘u ⊘ Trung Qu⊘c và 6 n⊘n kinh t⊘ đ⊘.

Tuy nhiên, đ⊘a s⊘ d⊘y chuy⊘n s⊘n xu⊘t không đ⊘c ki⊘m soát b⊘i các h⊘ng c⊘a Trung Qu⊘c mà là b⊘i các h⊘ng c⊘a Nh⊘t B⊘n, Hàn Qu⊘c, EU và M⊘, các h⊘ng s⊘ h⊘u và đ⊘c l⊘i t⊘ quy⊘n s⊘ h⊘u trí tu⊘ “b⊘i tr⊘n” cho các d⊘y chuy⊘n này. Samsung là nhà đ⊘u t⊘ tr⊘c ti⊘p n⊘c ngo⊘i l⊘n nh⊘t t⊘i Vi⊘t Nam. Do đ⊘ vi⊘c di⊘n gi⊘i t⊘p h⊘p s⊘ li⊘u th⊘ng k⊘ th⊘ng m⊘i s⊘n c⊘ gi⊘a Trung Qu⊘c và ⊘ng Nam Á hay Trung Qu⊘c và m⊘i n⊘n kinh t⊘ trong SEA-6 thành th⊘c đ⊘ v⊘ s⊘ ph⊘ thu⊘c kinh t⊘ vào Trung Qu⊘c ho⊘c ⊘nh h⊘ng đ⊘n b⊘y kinh t⊘ ti⊘m n⊘ng c⊘a Trung Qu⊘c đ⊘i v⊘i các n⊘n kinh t⊘ và nh⊘ng nhà n⊘c này là sai l⊘m.

Th⊘ hai, v⊘n đ⊘ nguy h⊘i h⊘n là m⊘t v⊘n đ⊘ v⊘ chi⊘u r⊘ng. T⊘p h⊘p các s⊘ li⊘u th⊘ng k⊘ s⊘n c⊘ ch⊘ là m⊘t th⊘c đ⊘ và c⊘ kh⊘ n⊘ng không ph⊘i là th⊘c đ⊘ t⊘t nh⊘t v⊘ h⊘i nh⊘p kinh t⊘, t⊘m quan tr⊘ng ho⊘c s⊘ ph⊘ thu⊘c l⊘n nhau gi⊘a các n⊘n kinh t⊘. M⊘t khác, đ⊘u t⊘ tr⊘c ti⊘p n⊘c ngo⊘i đ⊘ và đ⊘ng là y⊘u t⊘ tác đ⊘ng đ⊘n th⊘ng m⊘i c⊘a các n⊘n kinh t⊘ ⊘ng Nam Á v⊘i th⊘ gi⊘i. N⊘u ng⊘⊘i ta nhìn vào đ⊘ li⊘u UNCTAD v⊘ dòng ch⊘y FDI vào ⊘ng Nam Á, s⊘ th⊘y chúng k⊘ m⊘t câu chuy⊘n r⊘t khác so v⊘i các con s⊘ th⊘ng m⊘i s⊘n c⊘. Ngo⊘i Campuchia, Lào và Myanmar, Trung Qu⊘c không ph⊘i là ngu⊘n FDI ch⊘ y⊘u c⊘ v⊘ ph⊘ng di⊘n c⊘ phi⊘u l⊘n ph⊘n l⊘n dòng ti⊘n ch⊘y vào đ⊘i v⊘i các n⊘n kinh t⊘ ⊘ng Nam Á.

Vào cu⊘i n⊘m 2012, FDI c⊘a Nh⊘t B⊘n đ⊘ vào khu v⊘c d⊘⊘i d⊘ng c⊘ phi⊘u l⊘n h⊘n g⊘p 5 l⊘n so v⊘i c⊘a Trung Qu⊘c, trong khi c⊘a EU th⊘ l⊘n h⊘n g⊘n 9 l⊘n. FDI d⊘⊘i d⊘ng c⊘ phi⊘u c⊘a ài Loan b⊘ng m⊘t n⊘a so v⊘i n⊘⊘c l⊘ng gi⊘ng kh⊘ng l⊘ bên kia eo bi⊘n. FDI d⊘⊘i d⊘ng c⊘ phi⊘u c⊘a M⊘ ⊘ qu⊘c đ⊘o Singapore nh⊘ bé l⊘n h⊘n g⊘p 3 l⊘n quy m⊘ t⊘ng đ⊘u t⊘ c⊘a Trung Qu⊘c trong khu v⊘c. M⊘c dù Trung Qu⊘c là ngu⊘n cung v⊘n FDI l⊘n nh⊘t cho Campuchia, Lào và Myanmar, theo th⊘ t⊘, nh⊘ng nó không n⊘m trong s⊘ 5 n⊘⊘c đ⊘u t⊘ FDI nhi⊘u nh⊘t cho b⊘t k⊘ n⊘⊘c nào thu⊘c SEA-6. Có m⊘t s⊘ t⊘⊘ng quan t⊘ l⊘ ngh⊘ch m⊘nh m⊘ gi⊘a m⊘c đ⊘ phát tri⊘n kinh t⊘ và m⊘ c⊘a c⊘a các n⊘n kinh t⊘ àng Nam Á v⊘i s⊘ ph⊘ thu⊘c c⊘a h⊘ vào FDI Trung Qu⊘c. Thành công kinh t⊘ g⊘n đây c⊘a Vi⊘t Nam là m⊘t ví d⊘ rõ ràng v⊘ đ⊘u này, b⊘t ch⊘p vi⊘c là m⊘t n⊘⊘c l⊘ng gi⊘ng và h⊘ th⊘ng chính tr⊘ t⊘⊘ng đ⊘ng c⊘a Trung Qu⊘c.

Nh⊘ng d⊘ li⊘u th⊘ng kê kinh t⊘ quan tr⊘ng khác làm xáo tr⊘n hi⊘u bi⊘t th⊘ng th⊘⊘ng v⊘ ⊘u th⊘ c⊘a Trung Qu⊘c. Ch⊘ng h⊘n, nh⊘ng kho⊘n ki⊘u h⊘i là hình th⊘c cá nhân tr⊘c ti⊘p h⊘n v⊘ trao đ⊘i kinh t⊘ xuyên biên gi⊘i và có th⊘ đ⊘⊘c cho là hình th⊘c đ⊘ng góp tr⊘c ti⊘p l⊘n nh⊘t nh⊘m làm gi⊘m đ⊘i ngh⊘o. N⊘n kinh t⊘ Philippines nh⊘n đ⊘⊘c dòng ki⊘u h⊘i ch⊘y vào l⊘n nh⊘t so v⊘i b⊘t k⊘ n⊘n kinh t⊘ nào trong khu v⊘c và ngân hàng trung ⊘ng c⊘a n⊘⊘c này theo dõi sát sao chi⊘c phao c⊘u sinh kinh t⊘ này. Theo các con s⊘ c⊘a Bangko Sentral, n⊘m 2014, các kho⊘n ti⊘n đ⊘⊘c chuy⊘n t⊘ M⊘ chi⊘m 42,6% trong 24,3 t⊘ USD đ⊘ vào n⊘⊘c này. Singapore là ngu⊘n cung v⊘n quan tr⊘ng nh⊘t àng Á, cung c⊘p 4,8%, Nh⊘t B⊘n đ⊘ng sau v⊘i 4%.

Tuy nhiên, Trung Qu c chi m không đáng k v m t th ng kê là 0,1% l ng ki u h i chuy n v Philippines, ít h n g p 2 l n các dòng ch y t nhà n c có dân s th p nh t c a ô ng Nam Á, Brunei. Vi c ngân hàng cho vay và đ u t gián ti p là nh ng s li u th ng kê khác không phù h p v i quan đi m d a trên t ng th ng m i có th có v u th kinh t hi n nay và đang gia t ng m nh m c a Trung Qu c.

ASEAN = ô ng Nam Á

Nghiên c u v các nhà n c và xã h i ô ng Nam Á b c n tr b i xu h ng ngày càng t p trung vào ô ng Nam Á nh là m t khu v c ch không vào các nhà n c riêng l c a nó, và sau đó b nh h ng x u h n n a b i s đánh đ ng ASEAN v i ô ng Nam Á. S đánh đ ng này lan r ng trong c ng đ ng h c thu t và trong ngôn ng ngo i giao và kinh doanh ở khu v c t i m c có nguy c tr thành m t o t ng có kh n ng gây nh h ng. Vi c nói v EU nh là m t khu v c kinh t thì đáng tin c y h n nhi u, do các m c đ l n h n nhi u c a h i nh p kinh t, s ph thu c l n nhau và quy n t do đi l i gi a các n n kinh t thành viên EU, s gi ng nhau t ng đ i v m c đ phát tri n kinh t và c c u công nghi p, ph m vi và quy n th c thi pháp lý c a lu t pháp EU, và th c t r ng EU là m t liên minh h i quan.

ng Nam l i đ đ ng h n nhi u v m t kinh t so v i ch u u. GDP đ u ng i c a Singapore theo giá đ ng USD hi n hành là cao h n g n 60 l n so v i c a Myanmar, n n kinh t nghèo nh t ng Nam . Trong khi tính theo đ u ng i Malaysia là n n kinh t giàu có th ba ng Nam , nó ch b ng 1/5 Singapore, nh ng l i giàu h n g p 3 l n so v i Indonesia, n n kinh t giàu có th 5 và l n nh t ng Nam . V quy n t do kinh t , b ng ch ng v s đ đ ng và s khác bi t m t l n n a l n át b ng ch ng v s t ng đ ng và th ng nh t.

Theo x p h ng t do kinh t g n đ y nh t c a Heritage Foundation, Singapore là n n kinh t t do th hai trên th gi i sau Hong Kong. Myanmar ít t do nh t trong 10 n n kinh t ng Nam , đ ng th 158 trên 178. Indonesia đ ng th 99. V i m t vài ngo i l , (Brunei t i t h n và Philippines khá gi h n), x p h ng khu v c v t do kinh t phù h p v i x p h ng v c a c i theo đ u ng i. N n kinh t càng t do, ng i dân càng giàu có.

Gi đ nh v n có khi đ c p đ n ASEAN nh là m t khu v c ho c m t n n kinh t là t cách thành viên trong nhóm mang tính khu v c này là đ c đi m quy t đ nh cho s h i nh p c a các n n kinh t ng Nam v i nhau và v i th gi i r ng l n h n. M t l n n a, đi u này khó có th duy trì. M c dù các nhà n c thành viên b ràng bu c b i Hi p đ nh Th ng m i T do ASEAN, nh ng c ch tranh ch p c a nó ch a bao gi đ c kích ho t. y là tình hu ng b t ch p nh ng vi ph m rõ ràng, vì lý do r ng đi u đó s ch ng l i cái gi i là “Ph ng th c ASEAN”.

Các nhà n c ng Nam đã s đ ng ASEAN nh là m t ph ng ti n đ đàm phán các th a thu n th ng m i u tiên v i 6 n n kinh t khác, v i nhi u th a thu n n a s p di n ra. Tuy nhiên, t l s đ ng nh ng th a thu n này là quá th p và các n n kinh t giàu có h n, tiên ti n h n trong khu v c có nh ng th a thu n th ng m i sâu r ng h n đ c đàm phán v i các đ i tác th ng m i then ch t ngoài ASEAN. Th c t r ng Singapore, Brunei, Malaysia và Vi t Nam là các bên ký k t Hi p đ nh đ i tác xuyên Thái Bình D ng (TPP) là m t b ng ch ng rõ ràng cho đi u này, c ng nh s quan tâm đ c bày t c a Thái Lan, Indonesia và Philippines tham gia vòng th hai c a TPP. i u này khi n cho ch còn Campuchia, Lào và Myanmar ph thu c

ch⊗ y⊗u vào ASEAN đ⊗ có đ⊗c nh⊗ng th⊗a thu⊗n th⊗ng m⊗i quan tr⊗ng nh⊗t c⊗a h⊗.

Cu⊗i cùng, b⊗t ch⊗p ch⊗c n⊗ng trung chuy⊗n c⊗a Singapore, các k⊗t n⊗i th⊗ng m⊗i và đ⊗u t⊗ gi⊗a các n⊗n kinh t⊗ ⚗ng Nam Á t⊗ng đ⊗i y⊗u và, v⊗i m⊗t s⊗ ngo⊗i l⊗, không t⊗ng c⊗ng nhanh chóng. S⊗ chi ph⊗i c⊗a Singapore đ⊗i v⊗i các dòng ch⊗y đ⊗u t⊗ và th⊗ng m⊗i trong ⚗ng Nam Á và các con s⊗ không cân x⊗ng đáng k⊗ trong khu v⊗c không ph⊗i là đ⊗u t⊗ng t⊗ ⚗ EU. ⚗ng Nam Á có 10 n⊗n kinh t⊗ khá đ⊗a d⊗ng không đ⊗c h⊗i nh⊗p t⊗t v⊗i nhau và m⊗c dù ASEAN quan tr⊗ng, nh⊗ng nó còn lâu m⊗i là m⊗t ngu⊗n mang tính quy⊗t đ⊗nh cho s⊗ h⊗i nh⊗p này ho⊗c cho s⊗ h⊗i nh⊗p toàn c⊗u c⊗a các n⊗n kinh t⊗ này.

Chi⊗n tranh l⊗nh M⊗-Trung

Gi⊗ đây, đ⊗u mong đ⊗i là th⊗ hi⊗n nh⊗ng n⊗ l⊗c đang di⊗n ra đ⊗ đàm phán các th⊗a thu⊗n th⊗ng m⊗i ⚗u đ⊗i trong khu v⊗c ⚗ châu Á-Thái Bình D⊗ng nh⊗ là hi⊗n thân c⊗a cu⊗c đ⊗u tranh theo t⊗ t⊗ng Mani gi⊗o nh⊗m giành đ⊗c ⚗u th⊗ khu v⊗c gi⊗a M⊗ và Trung Qu⊗c. Vi⊗c T⊗ng th⊗ng Barack Obama đ⊗ c⊗p đ⊗n TPP nh⊗ là m⊗t c⊗ ch⊗ đ⊗ cho phép M⊗ (ch⊗ không ph⊗i Trung Qu⊗c) vi⊗t ra các quy t⊗c v⊗ tr⊗t t⊗ kinh t⊗ khu v⊗c đã gia t⊗ng s⊗ hi⊗u bi⊗t th⊗ng này. Tuy nhiên, các quan ch⊗c và truy⊗n thông đ⊗i chúng Trung Qu⊗c, sau khi m⊗i đ⊗u k⊗ch li⊗t ch⊗ trích TPP là âm m⊗u c⊗a M⊗ nh⊗m ki⊗m ch⊗ Trung Qu⊗c v⊗ kinh t⊗, gi⊗ đây l⊗i công khai cân nh⊗c kh⊗ n⊗ng Trung Qu⊗c gia nh⊗p TPP trong vòng hai ho⊗c sau đó. N⊗u TPP ch⊗ y⊗u là v⊗ kh⊗ c⊗a M⊗ trong s⊗ k⊗nh đ⊗ch chi⊗n l⊗c c⊗a n⊗c này v⊗i Trung Qu⊗c, thì vi⊗c Trung Qu⊗c gia nh⊗p nó s⊗ là m⊗t s⊗ đ⊗u hàng có đ⊗u ki⊗n. N⊗u không thì ý t⊗ng r⊗ng TPP ch⊗ y⊗u là m⊗t v⊗ kh⊗ nh⊗ v⊗y s⊗ đ⊗c ch⊗ng minh là sai.

Xu h ng coi các th a thu n th ng m i là v khí trong s kình đ ch M -Trung th m chí còn khó duy trì h n khi đ c p đ n Trung Qu c. Ch ng h n, nhi u chuyên gia và các nhà bình lu n coi ti n trình Quan h đ i tác kinh t toàn di n khu v c (RCEP) bao g m Trung Qu c ch không có M là câu tr l i c a Trung Qu c đ i v i TPP. Tuy nhiên, xét cho cùng RCEP không ph i do Trung Qu c đ n đ t, đó là do ASEAN đ n đ t sau khi các n c thành viên ASEAN ph n đ i thông qua sáng ki n tr c đó c a Trung Qu c v Th a thu n Th ng m i T do ông Á. Trên th c t , Indonesia là ch t ch RCEP.

H n n a, M không ph i là m t ph n c a các cu c đàm phán, không ph i vì Trung Qu c ng n c n M , mà là b i vi c gia nh p RCEP đòi h i các nhà n c không thu c ASEAN ph i có th a thu n th ng m i u đ i t tr c v i ASEAN. M không có và không đ đ nh b t đ u đàm phán m t th a thu n th ng m i M -ASEAN. EU, Nga và ài Loan c ng v y.

N m 2014, khi đ ng cai Di n đàn h p tác kinh t châu Á-Thái Bình D ng (APEC), Ch t ch T p C n Bình đã b t ch c T ng th ng M George H.W.Bush và tán thành ý t ng đã có t c th p k là s d ng APEC, m t di n đàn th ng m i g m c M và Trung Qu c, đ h ng t i Khu v c Th ng m i T do châu Á-Thái Bình D ng (FTAAP) mà s bao g m t t c 21 n n kinh t APEC và h n th n a. Các nhà lãnh đ o APEC đã công nh n c ti n trình TPP do M đ n đ t l n RCEP do ASEAN đ n đ t là “nh ng con đ ng m n” đ n t i th a thu n l n h n này. N u 9 n n kinh t APEC hi n không n m trong TPP tham gia, thì hoàn toàn có s ch ng l n gi a TPP và APEC.

Vi c Ch t ch T p C n B n s d ng FTAAP làm tiêu đi m chính cho n m APEC c a Trung Qu c đ c d lu n r ng r i coi là m t đ ng thái nh m ch ng l i TPP; M đ m, Trung Qu c đ . Tuy nhiên, FTAAP, nh các nhà lãnh đ o t i APEC đã nh t trí, là m t tham v ng dài h n. V m t ngh a nào đó, TPP là con đ ng tiên ti n nh t đ n đ n FTAAP. M là n n kinh t l n nh t và tiên ti n nh t đ c cân nh c đ n và xem xét tham gia FTAAP, và các n c thành viên TPP hi n t i chi m 2/3 GDP tích l y c a APEC. R t khó đ xem làm th nào mà FTAAP có th là đ i tr ng v i TPP, tr phi ai đó mu n áp th c t , dù có g ng g o đ n đ u, cho kh p v i gi đ nh có t tr c v s k nh đ ch M -Trung nh là đ ng l c ch y u cho đ ng thái hi n t i đ i v i các th a thu n th ng m i siêu khu v c gi a các nhà n c châu Á-Thái B n D ng. V t qua đ c các cu c đàm phán th ng m i toàn c u b t c và s thi u hi u qu c a các th a thu n th ng m i song ph ng l i th i trên kh p châu Á-Thái B n D ng là nh ng đ ng l c m nh m h n và tích c c h n c a ti n trình TPP và RCEP, và có l c ng c các nguy n v ng thành l p FTAAP.

ng h ng cho m i quan h Trung Qu c-ASEAN

Hi u đ c 3 “ng nh n” kh p n i này giúp làm rõ tình hình hi n t i và đ ng h ng có kh n ng c a các m i quan h Trung Qu c-ASEAN. Th nh t, nh ng n i lo s c a ng Nam Á v ư th kinh t c a Trung Qu c ư ng Á đ n gi n ch là

nh ng n i s h i. Ngay c khi Trung Qu c mu n tr thành bá ch , đ i u mà B c Kinh bác b k ch li t, ngoài Campuchia, Lào và Myanmar, n c này không có s c nh h ng đ thành công. Th hai, t ng lai c a các th a thu n th ng m i và th ng m i khu v c không ph i là con tin cho s c nh tranh M -Trung, và vai trò trung tâm c a ASEAN không b làm xói mòn mà đ c t ng c ng b i nh ng n i l c hi n t i đàm phán các th a thu n th ng m i t do siêu khu v c. Cu i cùng, đ c bi t là đ i v i nh ng ng i quan tâm đ n kinh doanh, m t l i c nh báo: ông Nam Á không ph i là m t khu v c kinh t c k t và h i nh p, và ASEAN không ph i là m t tác nhân m nh m cho c s c k t l n h i nh p l n h n. Thay vào đó, ông Nam Á là m t khu v c đa d ng g m 10 n n kinh t hoàn toàn khác nhau. S đa d ng, nh luôn là tình hu ng ông Nam Á, chi n th ng s th ng nh t.

Malcolm Cook là nhà nghiên c u c p cao t i Vi n nghiên C u ISEAS-Yusof Ishak, Singapore. Bài vi t đ c đ ng trên [Knowledge Wharton](#), i h c Pennsylvania, M .

Tr n Quang (gt)